

Aladdin Toys, joguines i art per a infants

Torres-Garcia és considerat un dels grans innovadors de l'art del segle XX. En la seva obra, les joguines de fusta hi ocupen un lloc destacadíssim. Ara, a la Pedrera de Barcelona podem veure l'exposició 'Aladdin Toys', un mostruari de dues-centes joguines

Aladdin Toys és la primera exposició monogràfica de les joguines de Joaquim Torres-Garcia des de la seva mort, l'any 1949. L'exposició acull joguines procedents de col·leccions particulars internacionals, totes elles dissenyades entre el 1917 i el 1932. A la Pedrera, també s'hi exposen catàlegs de joguines de principi de segle, anuncis publicitaris i quadres d'aquest mateix artista. Entre les joguines d'*Aladdin Toys*, n'hi ha de les primeres que Torres-Garcia, associat amb l'empresari Francesc Rambla, va presentar a Barcelona el 1918, a les Galeries Dalmau i a la VI

Exposición de Juguetes i Artículos de Bazar. També n'hi ha de comercialitzades a Europa i als Estats Units amb la marca *Aladdin Toys*.

L'exposició ja ha passat per l'IVAM de València i ara s'estarà a la Pedrera fins el 7 de juny. El fet que les joguines de Torres-Garcia s'exposin en aquest edifici té molta intenció, i és que l'artista havia treballat amb Gaudí en més d'una avinentesa. Així tots dos van col·laborar en la construcció dels vitralls de la catedral de Palma.

Com que Torres-Garcia també va fer pintura i escultura, sovint les seves joguines no han estat prou valorades. Malgrat tot, l'artista va ser una de les figures més representatives del moviment educa-

tiu del segle XX i va aconseguir de transmetre als petits els conceptes i les noves formes de l'art modern. El creador de "l'universalisme constructiu", va acostar l'art als nens comercialitzant-los-en en forma de joguines.

Les seves joguines són molt senzilles, de fusta i pintades de colors vius. N'hi ha de tota mena: cotxes, trens, ninots, animals, vaixells... Això sí, allò que els caracteritza a tots és que són articulats, o desmuntables, de manera que permeten d'unir-ne les peces de maneres diferents. Torres-Garcia pensava que, si els nens trencaven les joguines, era per investigar-les i, després, per modificar-les i crear-ne de noves. Per això l'artista volia donar les joguines desmuntades, per peces, perquè els infants en poguessin fer el que volguessin.

Mario Gradowczyk, en la monografia de Torres-Garcia, explica que aquestes joguines parteixen de les experiències plàstiques amb jocs de fusta que ell realitzava a la fusteria de la família, a Montevideo.

Les joguines d'*Aladdin Toys* són influïdes per les teories educatives de principi de segle i també per alguns dels seus promotors més representatius, entre ells Decroly, Montessori i sobretot Froebel. Torres-Garcia també va exercir de mestre i la seva intenció didàctica apareix clarament en algunes de les seves joguines. Dos conjunts que es poden veure a la Pedrera permeten de muntar una ciutat tot aprenent l'abecedari i els nombres.

D'una altra banda, les seves joguines també mostren alguns dels trets del Noucentisme, del còmic americà, de les màscares africanes i del constructivisme. Els personatges de fusta anomenats Funny People retraten algunes persones del Nova York de principi de segle. Alguns autors troben en aquest conjunt afinitats amb les tires còmiques de "Mutt and Jeff", que apareixien als diaris de l'època.

Entre aquestes joguines, s'han de distingir les que són d'encàrrec, que formen les sèries d'animals, i les que són de personatges. Aquestes darreres mostren una clara relació amb les seves pintures i escultures. Un dels objectius de l'exposició és de mostrar la relació de les joguines amb la resta d'obres de l'artista. Una de les escultures

GLORIA MATAMALA

exposades és *Escena del cafè*. Aquest tema ocorre sovint en les pintures noucentistes de l'època i, a l'exposició de Torres-Garcia, hi ha alguns quadres que el tracten.

Una de les joguines més originals de l'exposició és el Go-Pony, un cavall construït sobre una mena de balancí que permet a l'infant de gronxar-s'hi i d'avançar, tot alhora. D'aquest model, als Estats Units, se'n van arribar a fabricar un centenar el dia. Les seves joguines no solament es van comercialitzar als EUA, sinó també a Europa.

Si bé aquest artista va néixer a l'Uruguai, als disset anys se'n vingué amb la família a Mataró i començà a relacionar-se amb els artistes de l'època. El 1919 s'associà amb Francesc Rambla per comer-

cialitzar les joguines, encara que aquestes no van aconseguir l'èxit esperat. Al mercat del país, encara hi predominaven les joguines del segle passat, i les de Torres-Garcia eren massa innovadores. Per això un any després s'embarcà cap a Nova York, pensant que en un país més modern el seu art tindria més acceptació. El seu amic Salvat-Papasseit, en saber-ho, va exclamar: "I així es va poder dir que Joaquim Torres-Garcia se'ns ha tornat boig". Però a Amèrica no va tenir l'èxit que esperava. Va provar sort treballant en tot d'oficis i finalment va reprendre la construcció de joguines, aquesta vegada sota la marca *Aladdin Toys*. Les va comercialitzar als magatzems més importants de l'època, tant dels Estats Units com de França i d'Anglaterra.

Malauradament un incendi va destruir la fàbrica de joguines que tenia a Manhattan, amb totes les comandes preparades per a la campanya de Nadal. Després d'això Torres-Garcia encara tornà a la seva tasca de construir joguines, ara a Europa i d'una manera no tan comercial.

Avui, setanta anys després, l'exposició *Aladdin Toys* és un homenatge a les joguines de l'artista, a tantes joguines de fusta, articulades i desmuntables, que van acostar l'art de principi de segle a la quitxalla.

Les joguines de Torres-Garcia que es poden visitar a la Pedrera són molt senzilles, de fusta i pintades de colors vius. Tot i que n'hi ha de tota mena (cotxes, trens, ninots, animals...), allò que les caracteritza és que són articulades o desmuntables.

GLÒRIA MATAMALA

Maria Ferrer